

Betænkning

over forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.

(Afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 10. marts 1975).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med arbejdsministeren, finansministeren, ministeren for Grønland og økonomiministeren. Arbejdsministeren og økonomiministeren har tillige skriftligt besvaret spørgsmål fra udvalget. Nogle af disse spørgsmål vil senere blive optrykt i et bilagshæfte til betænkningen.

Udvalget har endvidere modtaget en række skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Arbejdernes Fællesorganisation i Ålborg,
AC — Akademikernes Centralorganisation,
Burmeister & Wains Motor- og Maskinfabrik A/S, Smedenes Fællesklub hos,
Burmeister & Wains Motor- og Maskinfabrik A/S, tillidsmænd fra,
Burmeister & Wains Motor- og Maskinfabrik A/S, Ufaglærtets fællesklub, forretningsudvalget for,
Bygningssnedkernes Fagforening,
Bygningssnedkernes Fagforenings arbejdsledersudvalg,
W. J. Christensen, fællesklubben hos
Dansk Hotel- og Restaurationserhvervs
Arbejdsgiverforening,
Dansk Kedelservice,
De arbejdsløses centraludvalg i København, Århus og Ålborg,
E.F.G. — Erhvervsfaglige grunduddannelser,
Faglig Ungdom, Nordsjælland,
Fiolteatrets fællesudvalg,
FTF — Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærforeninger,
Foreningen af Arbejdsledere,

Formandsinitiativet, Dansk Metalarbejder Forbund, afd. 13,
Fællesrepræsentation for danske arbejdsledere og tekniske funktionærforeninger,
Danmarks demokratiske kvindeforbund,
Københavns Lærerforenings bestyrelse,
Ludvigsen & Hermann, København,
Lærlingenes og Ungarbejdernes Landsorganisation,
Chr. Olsen og Meilgaard Mortensen, København,
Riedel & Lindegaard,
Rør- og Blikkenslagerfagforeningen,
Rør- og Blikkenslagerfagforeningen, Faglig klub for, og
Teknisk Landsforbund.

Arbejdsministeren har på forespørgsel i et samråd vedrørende det af ham stillede ændringsforslag nr. 14 udtalt, at man gerne så forhandlingerne fremmet mest muligt, men at man ikke med dette udvalgsarbejde har villet foregribe resultatet af overenskomstforhandlingerne i 1977.

Vedrørende spørgsmålet omkring udpegelsen af formandskabet i det paritetiske nævn, som i henhold til den nye paragraf efter § 3 skal fastsætte en taktregulering for offentligt ansatte, der hidtil har haft procentvis dyrtidsregulering, har finansministeren oplyst, at formandskabet agtes sammensat af tre personer, og at finansministeren ved udpegelsen af disse vil tilstræbe, at det kommer til at rumme såvel juridisk som nationaløkonomisk og statistisk ekspertise.

Inden udpegelsen finder sted, er det finansministerens agt at indhente udtalelse

fra de organisationer m.v., der skal repræsenteres i nævnet, om formandskabets sammensætning.

Finansministeren har over for udvalget vedrørende den eventuelle forbindelse mellem den foreslåede taktregulering i begyndelsen af det andet år af den forlængede overenskomst- eller aftaleperiode og en såkaldt midtvejsforhandling tilkendegivet, at der ikke i tjenestemandsløvgivningen, hovedaftalen el. lign. findes bestemmelser om nogen midtvejsforhandling. I de senere år har det imidlertid været praksis, at der i forbindelse med indgåelsen af to-årige lønaftaler og overenskomster er aftalt adgang til en forhandling det følgende år, en såkaldt midtvejsforhandling.

I henhold til lovforslaget vil der ikke kunne finde nogen midtvejsforhandling sted ved siden af den forudsatte taktregulering.

Udvalget har overvejet den foreslåede nye dyrtidsreguleringsordnings betydning for det særlige lønberegningssystem i udenrigstjenesten.

Lønnen til udsendte danske tjenestemænd og overenskomstansatte medarbejdere fastsættes af udetillægsnævnet, der vurderer, hvilken samlet løn der er tilstrækkelig og nødvendig for, at den enkelte udsendte kan opfylde sin funktion i udlandet.

Da den udsendes hjemmeløn delvis indgår i den samlede udeløn, får en forringelse af den danske dyrtidstillægsordning tilsvarende delvis virkning på udelønnen. Uanset at dette i og for sig er i strid med det behovsprincip, som danner grundlag for udelønningerne, ville det næppe føles rimeligt, om danske udsendte medarbejdere blev undtaget fra den nye ordning. Udvalget henstiller, at udenrigsministeriet er opmærksom på, at de udsendte medarbejdere ikke får en i forhold til lovforslagets intentioner utilsigtet fordel.

Et mindretal (venstres, det konservative folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker at understrege, at det foreliggende lovforslag er udsprunget af et forhandlingssammenbrud mellem arbejdsmarkedets parter. Forslaget har derfor til formål at fastlægge et overenskomstindhold, der i lighed med indholdet af et mæglingforslag afspejler et rimeligt kompromis mellem de to parter overenskomstmæssige

krav. Mindretallet vil ikke afvise at medvirke til gennemførelse af et sådant forslag, idet alternativet hertil vil være en alvorlig konflikt, der vil indebære risiko for produktion og beskæftigelse for en periode.

Forslagets karakter af et mæglingforslag betyder imidlertid, at det ikke samtidig er udformet med henblik på de bredere samfundsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget vil således medføre, at der også i 1975 vil ske en betydelig forøgelse af det danske omkostningsniveau.

Der er således ikke med gennemførelsen af lovforslaget udsigt til den markante forbedring af erhvervslivets konkurrenceevne, som er en afgørende betingelse for, at produktion og beskæftigelse kan styrkes varigt. Det bliver derfor nødvendigt i de kommende måneder at tilrettelægge en egentlig økonomisk politik, der kan skabe tillid til den økonomiske udvikling. Dette forudsætter både en forbedring af konkurrenceevnen i erhvervslivet og en fortsat begrænsning af de offentlige udgifter.

Mindretallet forbeholder sig på denne baggrund ret til på et senere tidspunkt at tage initiativ til egentlige omkostningsdæmpende foranstaltninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (socialdemokratiets og det radikales venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af dette mindretal samt de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag nr. 13, 14, 20 og 21.

Et *tredje mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) må stærkt fremhæve, at det må være sagligt aldeles uforvarsomt, at der skal afgives betænkning på nuværende tidspunkt.

Fremskridtspartiets forslag om drøftelse med de berørte hovedorganisationer er uden videre blevet fejlet af bordet. Der har ikke været virkelig tid for deputationer til at henvende sig til udvalget, og dettes medlemmer har ikke haft fornøden tid og ro til overvejelse eller til at gennemarbejde det forelagte skriftlige materiale.

Da konflikten på arbejdsmarkedet tidligst kan bryde ud palmelørdag den 22. marts 1975 — altså om 13 dage — har der ikke været virkelig saglig anledning til det jappede udvalgsarbejde, der meget vel vil afsløre sig som dækkende over, at mange medborgere utilsigtet bliver urimelig dårligt stillet i det kommende år.

Da de andre partier imidlertid har været enige om at fremskynde betænkningssagens afgivelse, må mindretallet understrege det uforsvarlige i at ophøje forligsmandsspørgslen til arbejdsmarkedets hovedorganisationer til lov. Forligsmandens opgaver er at finde et kompromisgrundlag mellem parterne, men hverken disse — der enstemmigt har afvist forespørgslen — eller forligsmanden har noget som helst at gøre med at tage de samfundsøkonomiske hensyn, som må være afgørende for folketingets virke. Der ligger derfor ingen bebrejdelse mod forligsmanden i det forhold, at hans forespørgsel vil føre til kraftige omkostningsstigninger, som vil vanskeliggøre danske virksomheders konkurrencemuligheder med den følge, at arbejdsløshed, konkurstal og valutaunderskud vokser. Dette perspektivplanforkerte forslag må derfor opgøres. Det rette udgangspunkt herfor er den nødvendige omkostningspause, som omtales i den daværende regerings forslag nr. 117 af 3. december 1974 (forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v.). Det må kombineres med, at lønindtægten forøges — ved særlig forholdsmæssig vægt på lavtlønsområdet ved forøgelse af den skattefri bundgrænse, jfr. mindretallets lovforslag nr. 54 af 20. februar 1975 om ændring af kildeskatteloven. (Forhøjelse af den skattefri bundgrænse), der må suppleres med, at de 19.000 kr.s skattefri bundgrænse forhøjes fra 1976.

Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de nedenfor af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af dette mindretal samt de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag nr. 13, 14, 20 og 21.

Et *femte mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet

stillede ændringsforslag samt det af arbejdsministeren som nr. 15 stillede ændringsforslag.

De af mindretallet foreslåede ændringer finder man nødvendiggjort dels under indtryk af lønmodtagernes rimelige krav om at være medbestemmende om egne løn- og arbejdsvilkår, dels under indtryk af, at et folketingsflertal har til hensigt at gennemføre det i juni 1974 aftalte boligforlig med deraf følgende stærkt forøgede boligudgifter.

Endvidere finder mindretallet at måtte præcisere, at de relativt beskedne lønstigninger, som mindretallets ændringsforslag indebærer, bør kombineres med en begyndende demokratisering af det private arbejdsmarkeds ledelses- og forvaltningsstruktur.

Et *sjette mindretal* (kristeligt folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af dette mindretal samt de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag nr. 13, 14, 15, 20 og 21.

Et *syvende mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) finder, at der er tale om et overgreb mod fagbevægelsens forhandlings- og aktionsret, og at forligsskitsen med ændringer, som foreslås ophøjet til lov, vil medføre en nedgang i reallønnen for lønarbejderne.

Det af arbejdsministeren stillede ændringsforslag nr. 14 må betegnes som værende et direktiv, der direkte foregriber de frie overenskomstforhandlinger, der skal finde sted i 1977.

Mindretallet finder, at der lægges mere og mere op til at integrere statsmagten i indgåelsen af de aftaler, der skal gælde for arbejdsmarkedet.

På denne baggrund kan mindretallet ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, men indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af et *mindretal* (Glistrup (FP), Voigt (FP) og Wamberg (FP)):

1) Paragraffen affattes således:

„§ 1. Samtlige kollektive overenskomster og aftaler om løn- og arbejdsforhold, der er

opsagt eller kan opsiges inden udgangen af året 1976, forlænges med den i stk. 2 og stk. 3 nævnte ordning vedrørende dyrtidsregulering, således at de af parterne tidligst kan opsiges til 1. januar 1977. Almindelige bestemmelser om løn- og arbejdsforhold, der er fastsat eller godkendt af offentlig myndighed, forlænges tilsvarende.

Stk. 2. Dyrtidsregulering skal ske for hver fulde 3 points' udsving i reguleringspristallet med 60 øre pr. time og med 30 øre pr. time for personer under 18 år og til lærlinge i kategorier, der efter hidtidig ordning har haft dyrtidsportioner på 20 øre. De pågældende grupper modtager som engangsdyrtidskompensation yderligere henholdsvis 30 øre og 15 øre pr. time fra september 1975.

Stk. 3. Den for tjenestemænd m.fl. i staten og kommunerne m.v. pr. 31. marts 1975 gældende ordning med hensyn til opsparing af dyrtidstillæg ophæves, og allerede opsparede beløb frigives pr. 25. april 1975."

Af et *mindretal* (Henning Philipsen (SF) og Kurt Hansen (VS)):

2) Efter ordene „og kommenteret i bilag 2“ indsættes: „, herunder dog, at mindstelønnen i nævnte 2 års periode udgør 25 kr. pr. præsteret arbejdstime,“.

3) Ordene „60 øre i timen“ ændres til: „80 øre i timen“, og „30 øre i timen“ ændres til: „50 øre i timen“.

Af et *mindretal* (Henning Philipsen (SF)):

4) Som *nyt stykke* indsættes:

„*Stk. 2.* Den mellem LO og Dansk Arbejdsgiverforening indgåede hovedaftales § 4 sættes ud af kraft indtil 1. marts 1977.“

Til § 2.

Af *mindretallet under nr. 1*:

5) Paragraffen affattes således:

„§ 2. Forlængelsen af overenskomster og aftaler m.v. skal dog ikke kunne hindre, at der fastsættes ændringer i perioden af bestemmelser, der foreskriver standard og normer vedrørende driften, herunder bemanning, arbejdstidsregler og lignende, af offentlige institutioner og institutioner, der modtager refusionstilskud eller underskuds-dækning fra det offentlige.“

Af *mindretallet under nr. 2*:

6) I *stk. 1, 2. pkt.*, indsættes efter „Forlængelsen sker med de ændringer,“ ordene: „som er anført i § 1, og“, og endvidere ændres „60 øre“ til: „80 øre“ og „30 øre“ til: „50 øre“.

Af et *mindretal* (Ninn-Hansen (KF)):

7) I *stk. 2* ændres ordene „kan der aftales“ til: „indføres efter nærmere aftale“.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Auken (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Otto Mørch (S), Kjeld Olesen (S) og Lone Dybkjær (RV)):

8) *Stk. 2* udgår.

Af *mindretallet under nr. 7*:

9) *Stk. 3* udgår.

Af et *mindretal* (Brøndsted (V), Enggaard (V), Røtzler Møller (V), Johan Philipsen (V) og Svend Erik Sørensen (KrF)):

10) I *stk. 3* ændres ordene „i den forlængede overenskomst- eller aftaleperiode“ til: „til og med september måned og ophører derefter for så vidt angår den fremtidige opsparing“.

Til § 3.

Af *mindretallet under nr. 1*:

11) Paragraffen affattes således:

„§ 3. Opsiges de forlængede kollektive overenskomster eller aftaler til udløb pr. 1. januar 1977 eller senere, skal opsigelsen ske under iagttagelse af de for det pågældende overenskomst- eller aftaleområde gældende regler.“

Af et *mindretal* (Brøndsted (V), Enggaard (V), Røtzler Møller (V), Johan Philipsen (V), Henning Philipsen (SF) og Svend Erik Sørensen (KrF)):

12) I *stk. 1* ændres „14 dage“ til: „4 uger“.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Henning Philipsen (SF) og Kurt Hansen (VS)):

13) Efter *stk. 1* indsættes som *nyt stykke*:

„*Stk. 2.* Finansministeren kan oprette nævn fælles for hovedområder efter for-

handling med vedkommende personaleorganisationer i staten, folkeskolen og folkekirken samt på forslag af de kommunale lønforhandlingsorganer efter disses forhandling med vedkommende personaleorganisationer i kommunerne.“

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3*.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (Auken (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Otto Mørch (S), Kjeld Olesen (S), Brøndsted (V), Enggaard (V), Røtzler Møller (V), Johan Philipsen (V), Lone Dybkjær (RV), Ninn-Hansen (KF) og Svend Erik Sørensen (KrF)):

Ny paragraf.

14) Efter § 3 indsættes som *ny paragraf*:

„§ 01. Inden for overenskomstområder, hvor dyrtidstillægget indregnes i akkorderne eller omregnes til procenttillæg, optages der mellem parterne forhandlinger om, hvorledes akkordlønsystemet kan tilpasses en bestemmelse om, at indregningen eller omregningen foretages således, at værdien af denne ind- eller omregning svarer til de i § 1 nævnte beløb. Forhandlingerne skal være afsluttet således, at nyordningen kan træde i kraft i forbindelse med overenskomstfornyelsen foråret 1977. Hermed er ikke taget stilling til indholdet af de kommende overenskomster — heller ikke vedrørende dyrtidsordningen.“

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Auken (S), Søren B. Jørgensen (S), Risgaard Knudsen (S), Otto Mørch (S), Kjeld Olesen (S), Lone Dybkjær (RV), Henning Philipsen (SF) og Svend Erik Sørensen (KrF)):

Ny paragraf.

15) Efter § 3 indsættes som *ny paragraf*:

„§ 02. For offentligt ansatte, der hidtil har haft procentvis dyrtidsregulering, fastsættes en taktregulering til iværksættelse fra begyndelsen af det andet år af den forlængede overenskomst- eller aftaleperiode.

Stk. 2. Taktreguleringen udformes af et paritetisk nævn, der oprettes af finansministeren med deltagelse af repræsentanter for det offentliges lønforhandlende organer og personalets hovedorganisationer.

Stk. 3. Nævnets formandskab, der udpeges uden for de lønforhandlende organer og personalets hovedorganisationer, afsiger kendelse om taktreguleringens udformning, såfremt der ikke opnås enighed i nævnet inden 1. januar 1976.

Stk. 4. For andre områder end de i *stk. 1* nævnte kan der, såfremt disse områder har tilsvarende lønsystemer og tilsvarende dyrtidsregulering som de pågældende offentligt ansatte, aftales en taktregulering til iværksættelse i begyndelsen af det andet år af den forlængede overenskomst- eller aftaleperiode.“

Af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Kurt Hansen (VS)):

Til § 5.

16) Efter ordene „de sædvanlige“ indføjes: „faglige“.

Til § 6.

Af *mindretallet under nr. 1*:

17) Paragraffen udgår.

Af *mindretallet under nr. 4*:

18) Paragraffen affattes således:

„§ 6. Denne lovs bestemmelser bringes først til udførelse i de respektive overenskomstområder efter godkendelse af de faglige lønmodtagerorganisationer i overensstemmelse med disse organisationers sædvanlige procedure for godkendelse af forslag til overenskomst. De bebudede konflikter kan først iværksættes fra og med 15. april 1975.“

Til § 8.

Af *mindretallet under nr. 1*:

19) Ordene „og Grønland“ udgår.

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Glistrup (FP), Voigt (FP), Wamberg (FP) og Kurt Hansen (VS)):

20) Paragraffen affattes således:

„§ 3. Loven gælder ikke for kollektive overenskomster og aftaler vedrørende lønninger, der reguleres efter det grønlandske reguleringspristal, som beregnes i henhold til den grønlandske lønningsslov af 9. juni 1971 § 7.“

Ny paragraf.

21) Efter § 8 indsættes som *ny paragraf*:

„§ 03. Loven gælder ikke for Færøerne.“

Bemærkninger.

Til nr. 1, 5 og 11.

Forslagenes hovedsigte er en godtagelse af det hovedsynspunkt, der lå bag venstre-regeringens helhedsplan af 3. december 1974, nemlig at en omkostningspause er af afgørende vigtighed for dansk erhvervsliv. Lønmodtagerkompensation opnås dels ved bevarelse af dyrtidsordningen, dels ved forhøjelse af den skattefrie bundgrænse til 19.000 kr. for 1975 og et højere beløb for 1976.

Samfundssituationen er nu så alvorlig, at omkostningspausen må vare til 31. december 1976, altså et år længere end foreslået af venstre-regeringen, medens fremskridts-partiet er enig i, at det af hensyn til den derefter følgende udvikling er værdifuldt, at alle kollektive lønarrangementer — i privat som offentlig sektor — udløber samtidig med beskatningsåret, altså pr. 31. december.

§ 1, stk. 2, fastlægger den regel, at ingen skal have højere dyrtidsregulering end 60 øre pr. time pr. portion, og at der skal gives kompensation for de to pristalspoints, der ellers ikke ville udløse lønvirkning som følge af bessermachenforslaget om at gå over til nyt pristalsbasistidspunkt.

Fremskridtspartiet havde gerne deltaget i forhandlinger vedrørende dyrtidsregulering for lærlinge og andre ungarbejdere, men da dette spørgsmål hører til i hele problemkredsen omkring ungdomsarbejdsløsheden, har man under de forjagede arbejdsforhold, der har været gældende ved forslagens behandling, måttet afstå fra at tage andet standpunkt end blot at henholde sig til hidtidig ordningsprincipper.

Ved § 1, stk. 3, afskaffes endeligt dyrtids-tillægsopsparingsordningen, og ved frigivelse af de opsparede midler undgås fremtidig administration af denne særordning. Under de nu herskende svage konjunkturer findes frigivelsen ikke at frembyde væsentlige betæneligheder.

I § 2 er foretaget en vis stramning sammenlignet med venstre-regeringens forslag nr. 117 af 3. december 1974. Det findes vigtigt for tilvejebringelsen af en tilstand, hvor den offentlige sektor reduceres til et passende omfang, at normeringsregler for børnehavepædagoger m.m. ikke lægger sig hindrende i vejen i de kommende år. Som følge af at de andre politiske partier ikke fulgte fremskridtspartiets forslag om allerede tidligt i efteråret 1974 at klare spørgsmålene om overenskomstforslagene, må fremskridtspartiet beklage, at udvikling af arbejdsmarkedets specielle forhold nu må stilles i bero i en 21 måneders periode, men det forekommer under det herskende tidspres for forslagens behandling nødvendigt, hvis vi ikke skal kaste landet ud i unødvendig arbejdsløshed som følge af, at omkostningstilbageholdenhedslinjen bliver fra-veget på alt for mange punkter.

Det følger af forslagene, at fremskridts-partiet ikke kan godtage taktregulering i 1976 for offentligt ansatte m.fl. Det vil føre til, at forholdet mellem aflønningen i offentlig og privat sektor modsat de sidste mange års udvikling forskydes i sidstnævntes favør. Taktreguleringsystemet med offentligt ansatte som voldgiftsmænd — regeringsfor-slagets § 2, stk. 2, og § 3 — findes at være særdeles betænkeligt. LO fremhæver i bemærkningerne af 9. ds., at taktreguleringen vil blive en erstatning for ændringen af den procentvise dyrtidsregulering. Fremskridtspartiet frygter, at det er mindstemålet, men at det nok vil gå endnu værre, således at ophævelse af den stødende dyrtidsregulering for offentligt ansatte vil være mindre værd end en skueret.

Til nr. 2.

Ændringsforslaget svarer til LOs principielle krav og rummer et mindstemål af rimelighed.

Til nr. 3.

Forhøjelsen skyldes ønsket om at sikre dækning for almindelige lønmodtagerindkomster. Hvis ikke dette hensyn tilgodeses, vil gennemførelsen af det i øvrigt rigtige princip om ensartede dyrtidsportioner få utilsigtede og yderst uheldige sociale virkninger.

Til nr. 4.

I og med at § 4 er fjernet fra hovedaftalen, er der ikke i sig selv indført nye styreformers i virksomhederne. Men det er folketingets intention, at den hidtidige form for ledelse må ændres, så den imødekommer de mere og mere udbredte krav om demokratisering af ledelse og forvaltning af private virksomheder. Fjernelsen af § 4 i hovedaftalen skal muliggøre nye forhandlinger herom i den kommende overenskomstperiode.

Til nr. 6.

Der er tale om redaktionelle ændringer i konsekvens af de foreslåede ændringer til § 1.

Til nr. 7.

Det konservative folkeparti finder det uheldigt, at forslaget betyder en afskaffelse af den procentvise dyrtidsregulering, der hidtil har været garantien for, at tjenestemænd og funktionærer med særlig ansvarsfulde opgaver har undgået en lønudjævning i forhold til andre grupper. Der er ikke af det overvældende flertal, der ønsker ordningen afskaffet, givet nogen begrundelse for at forlade princippet om den procentvise dyrtidsregulering, der ikke alene blev opretholdt, men udbygget ved tjenestemandlovsrevisionen i 1969 og senere er blevet overført til en række overenskomster inden for funktionærområdet. I betragtning af, at det nævnte flertal i folketinget alligevel vil ophæve ordningen, har det konservative folkeparti afstået fra at stille ændringsforslag om fastholdelse af den procentvise regulering og har i stedet ved ændringsforslaget ønsket at sikre tjenestemænd og funktionærer en ret til aftale om en taktregulering med et sådant indhold, at de grupper, der hidtil gennem den procentvise dyrtidsregulering har kunnet opretholde løndifferentieringen, kan opnå forbedringer på de områder, hvor ordningen med ensartede dyrtidsportioner har udjævnet lønforskellene. Hvis det i praksis viser sig, at aftaler om taktregulering ikke i fremtiden vil sikre tjenestemænd og funktionærer med særlig ansvarsfulde opgaver en rimelig lønmæssig placering, vil det konservative folkeparti (og centrum-demokraterne) gennem et lovinitiativ søge at sikre dette hensyn.

Det konservative folkeparti tilføjer, at

nærværende ændringsforslag samt bemærkningerne hertil er udarbejdet i samarbejde med partiet centrum-demokraterne, der ikke er medlem af udvalget.

Til nr. 8 og 15.

Det må anses for ønskeligt, at der tilvejebringes en fælles taktregulering for den offentlige sektor. Det foreslås derfor, at der nedsættes et enkelt paritetisk nævn for hele denne sektor med repræsentation for såvel de lønforhandlende organer som personalets hovedorganisationer.

Under hensyn til den betydning nævnets opgave har, bør der udpeges et uafhængigt formandskab, som i tilfælde af uenighed i nævnet må træffe afgørelse om taktreguleringens nærmere udformning.

Til nr. 9.

Det konservative folkeparti finder det uacceptabelt, at de tjenestemandsgupper, der gennem ophævelsen af den procentvise dyrtidsregulering lider betydelige løntab, fortsat skal affinde sig med en kun for dem gældende tvangsopsparingsordning.

Det konservative folkeparti tilføjer, at nærværende ændringsforslag samt bemærkningerne hertil er udarbejdet i samarbejde med partiet centrum-demokraterne, der ikke er medlem af udvalget.

Til nr. 10.

Forslagsstillerne finder det rimeligt, at den gældende binding ophører på det tidspunkt, hvor nye dyrtidsportioner efter det nye system udløses, medens man vil finde det mindre rimeligt, dersom bindingen skulle ophøre allerede nu, hvor hele tre dyrtidsportioner udløses efter det hidtidige system med fuld vægt.

Til nr. 12.

Forslagsstillerne finder, at 14 dage ikke bliver tilstrækkelig tid til forhandlinger vedrørende forlængelse af overenskomsterne.

Til nr. 13.

Under hensyn til det betydelige antal organisationer, som har indgået overenskomst med et eller flere lønforhandlende organer

Bet. o. lovf. om kollektive overenskomster m. m.

i den offentlige sektor, må det anses for mest naturligt, at hovedområdernes forhold overalt, hvor det efter forhandling med vedkommende personaleorganisationer er praktisk, samles i fælles nævn.

Til nr. 14.

De eksisterende regler for dyrtidstillæggets indregning i akkorderne eller omregning til procenttillæg har været gældende siden 1951-52 og er blevet et integreret led i de enkelte overenskomstområdernes lønsystem. En ændring heri kræver tid til forhandlinger mellem de respektive overenskomstparter.

Af hensyn til at også andre faktorer som f.eks. kompensationsbetaling for nedsat arbejdstid m.m. indgår i lønsystemet, tager ændringsforslaget sigte på at give en frist på 2 år for en nødvendig tilpasning og samtidig imødekomme det principielle ønske om ens dyrtidsportioner på 60 øre pr. time som en regel for alle.

Til nr. 17.

§ 6 findes mindre heldig, når der foreligger en nærliggende mulighed for, at forslaget endelige skæbne skal afgøres ved folkeafstemning.

Til nr. 18.

Det anses for helt urimeligt, at der gennemføres regler om arbejds- og lønvilkår for omkring halvanden million lønmodtagere — arbejdere, funktionærer og tjenestemænd — uden disses godkendelse. Derfor foreslås anvendelsen af loven gjort afhængig heraf.

Til nr. 19.

Fremskridtspartiet mener, at der ikke er hensigtsmæssighed i at stille Grønlandsbeskæftigede bedre end de i Syddanmark arbejdende.

Til nr. 20.

Ændringsforslaget til § 8 indebærer, at lønninger i Grønland almindeligvis undtages fra loven, således som foreslået ved lovforslaget. Imidlertid er mindre grupper af offentligt ansatte i Grønland aflønnet efter danske regler, og det findes rimeligt, at disse grupper som hidtil følger de almindelige lønninger for offentligt ansatte i Danmark. Der henvises i øvrigt til et til udvalget fremsendt notat fra ministeren for Grønland, der vil blive optrykt i et særligt bilagshæfte til betænkningen.

Til nr. 21.

Ændringen er redaktionel.

Brøndsted (V).	Enggaard (V).	Johan Philipsen (V).	Rotzler Møller (V).	Voigt (FP).
Wamberg (FP).	Glistrup (FP).	Svend Erik Sørensen (KrF).	Auken (S), formand.	
Risgaard Knudsen (S).	Søren B. Jørgensen (S).	Kjeld Olesen (S).	Otto Mørch (S).	
Lone Dybkjær (RV).	Henning Philipsen (SF).	Kurt Hansen (VS).	Ninn-Hansen (KF), næstformand.	

LO's bemærkninger til Venstres ændringsforslag vedr. dyrtidsregulering.

LO kan ikke acceptere forslaget om ændring af forligsmandens skitse, jvf. forligsmandens skrivelse til Arbejdsministeren pkt. 4 d).

Begrundelsen herfor er, at de eksisterende regler for dyrtidstillæggets indregning i akkorderne eller omregning til procenttillæg har været gældende i en meget lang årrække og er blevet et integreret led i det pågældende fags lønsystem.

En total ændring heri vil ikke blot være til skade for de berørte lønmodtagergrupper

men også for det erhvervsliv, der bygger på produktivitetsfremmende lønsystemer, som akkorderne er et led i.

Partiet Venstres henvisning til tjenestemandsovrådet kan ikke accepteres i denne forbindelse, da der netop er tilbudt tjenestemændene en taktregulering som erstatning for ændring af den pct.vise dyrtidsregulering.

På LO's vegne

Knud Christensen

Bilag 1.

Spørgsmål fra udvalget til arbejdsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Hvordan er lønudviklingen inden for DA/LO-området forløbet inden for de seneste 3 kvartaler for så vidt angår

- 1) overenskomstmæssige stigninger,
- 2) dyrtidstillæg,
- 3) lønglidning, fordelt på
 - a) normallønsområdet,
 - b) minimallønsområdet?

Svar:

Udviklingen i lønningerne inden for LO/DA-området kan belyses på baggrund af Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik. Denne statistik fremkommer med ca. 3/4 års forsinkelse og muliggør derfor ikke en helt ajourført opgørelse over lønudviklingen.

Den seneste sammenligning, der kan foretages med udgangspunkt i denne statistik, vedrører april og juli kvartal 1974.

Udviklingen fremgår af nedenstående tabel over ørestigning pr. time:

	Pristalsregulering	Overenskomstforhøjelser	„Lønglidning“	I alt
Faglærte mænd.	40	7	40	87
Ikke-faglærte mænd	40	12	12	64
Kvinder	40	12	35	87

For faglærte arbejdere voksede lønnen altså i denne periode med kr. 0,87. Heraf var de 40 øre pristalsregulering, de 7 øre overenskomstmæssige forhøjelser, mens de resterende 40 øre var lønglidning. — De ikke-faglærte mænds løn gik op med 0,64.

Heraf var en væsentlig mindre andel — nemlig 12 øre — lønglidning. Lønglidningen har altid spillet en større rolle for de faglærte end for de ufaglærte. Denne periode danner ingen undtagelse. Kvindernes lønudvikling i det pågældende kvartal har resulteret i en samlet stigning på 0,87; det samme som de faglærte mænd. For kvindernes vedkommende spiller lønglidningen en lidt mindre rolle end for de faglærte mænd.

Udviklingen i de to sidste kvartaler af 1974 kan ikke belyses af lønstatistikken. Det er det almindelige indtryk, at lønglidningen er næsten standset inden for fag med normalløn (tidløn), mens der inden for minimallønsområdet (akkordløn) er sket et kraftigt fald i lønglidningstempoet.

Spørgsmål 2:

Udvalget udbeder sig oplysning om de samlede økonomiske virkninger på LO/DA-området af den særlige dyrtidsreguleringsordning, der er gældende på akkordområdet.

Svar:

Efter arbejdsministeriets opfattelse er det yderst vanskeligt at vurdere, hvilke samlede virkninger de særlige akkordlønsaftaler — herunder dyrtidsreguleringsaftaler — har sammenlignet med den situation, der ville gælde, hvis aftalerne på et enkelt punkt (dyrtidsaftalerne) blev ændret svarende til, hvad der gælder på andre overenskomstråder.

Efter en samlet vurdering må man imidlertid antage, at en sådan ændring blot ville bevirke forskydninger i det samlede system, hvorefter slutresultatet stort set ville være det samme.

Spørgsmål 3:

Indeholder reglerne om lærlingenes dyrtidsregulering en nyskabelse? Hvad er i bekræftende fald de økonomiske konsekvenser heraf, og foreligger der enighed blandt arbejdsmarkedets parter om reglerne?

Svar:

1. Overgangen til aldersbetingelsen 18 år betyder en forbedring for § 1-lærlingene, der i dag har en ringere dyrtidsregulering end andre.

For § 30-lærlingene, dvs. 18 år eller derover ved lærlingeforholdets påbegyndelse (ca. 1/4 af alle lærlinge), sker der ingen ændring, idet disse i dag normalt får mindste arbejderløn + alm. dyrtidsregulering.

2. Antallet af lærlinge over 18 år, der *ikke* får dyrtidsregulering som voksne, kan afgrænses på følgende måde:

Det samlede antal lærlinge kan anslås til ca. 65.000. Af disse skønnes det, at 1/4 eller ca. 16.000 er § 30-lærlinge.

Af de resterende ca. 49.000 lærlinge er omkring 60 pct. eller ca. 30.000 over 18 år. Disse dyrtidsreguleres efter forskellige overenskomsters lærlingeregler. Det betyder, at de får halv øreregulering (p. t. 20 øre), selv om lærlingen er 18 år eller derover.

De økonomiske konsekvenser af de ændrede regler om lærlingenes dyrtidsregulering kan herefter opgøres på følgende måde:

30.000 lærlinge à 2080 arbejdstimer = 62,4 mill. arbejdstimer.

Da merudgiften er 30 øre pr. time, bliver de samlede meromkostninger ca. 19 mill. kr. pr. dyrtidsportion pr. år.

Det må bemærkes, at antallet af arbejdstimer pr. år fremkommer som 52 uger à 40 timer = 2080 timer, idet dette er udgangspunktet for de fleste lærlinges lønregulering.

3. Dyrtidstillæg til lærlinge er ikke nævnt i forligsmandens skitse, men kun at dyrtidsregulering sker med 60 øre pr. time for voksne arbejdere og 30 øre pr. time for arbejdere under 18 år.

Da lovforslaget indebærer en kraftig beskæring af dyrtidstillægget for meget store grupper, har regeringen fundet det rimeligt,

for at sikre at dyrtidsreguleringen bliver ensartet for hele arbejdsmarkedet, at det også må gælde for de lavestlønnede lønmodtagergrupper, herunder de lærlinge, der ikke i forvejen oppebærer dyrtidstillæg som voksne.

Spørgsmål 4:

Det ønskes afklaret, hvorvidt § 2 principielt betyder, at overenskomsterne skal *forlænges* indeholdende de ændringer, forligsmandens skitse opregner, eller om forhandling skal optages på normal vis, såfremt disse ikke på nuværende tidspunkt er påbegyndt.

Svar:

Forhandlingerne om en forlængelse af overenskomsterne forudsættes optaget på normal vis, såfremt disse ikke på nuværende tidspunkt er påbegyndt.

Forhandlingerne skal med udgangspunkt i de retningslinier, der ligger i forligsmandens skitse, foregå således, at parterne frem til 14 dage efter overenskomstens udløb, jfr. § 3, frit kan forhandle samtlige spørgsmål — generelle eller specielle — inden for de i bilag 1 og 2 samt lovens § 2, 2. pkt., indeholdte retningslinier.*)

Spørgsmål 5:

Betyder lovforslagets vedtagelse, at arbejdere, der arbejder på akkord, og som hidtil har haft en procentvis dyrtidsregulering, i fremtiden vil blive omfattet af den foreslåede ensartede dyrtidsregulering?

Svar:

Bestemmelserne i forligsmandens skitse ændrer intet ved de eksisterende ordninger på akkordlønsområdet, bortset fra forhøjelsen af det ørebeløb, der danner grundlag for omregninger til procenttillæg m. v.

Dette følger allerede af, at spørgsmålet om en ændring overhovedet ikke har været drøftet hos forligsmanden, og der er da også enighed mellem parterne herom.

I forligsmandens kommentar til skitsen (bilag 2) siges om dette spørgsmål bl. a.:

„4. *Dyrtidsreguleringen.*

De nugældende bestemmelser i mægling-forslaget af 28. marts 1973 er sålydende:

*) Arbejdsministerens besvarelse kan sammenholdes med finansministerens redegørelse for, i hvilket omfang resultaterne af forhandlingerne mellem LO og DA om specielle krav vil blive overført til det offentlige område, der er optaget som bilag 2 i nærværende bilagshæfte.

.....
 2. I overenskomster, hvor dyrtidstillægget for voksne arbejdere er indregnet i akkorderne eller omregnet til procenttillæg, indregnes eller omregnes de 23 øre af dyrtidsportionen på den i de respektive overenskomster anførte måde. De 17 øre af dyrtidsportionen indregnes i akkorderne eller omregnes til et procentvis tillæg, således at værdien af denne indregning eller omregning svarer til 17 øre pr. time.

Hvor de 30 øre allerede er indregnet i akkorderne eller omregnet til et procentvis tillæg, skal værdien af forhøjelsen ved eventuel ny ind- eller omregning svare til 10 øre.

.....

Skitsen indeholder følgende ændringer i denne ordning:

- a) Reguleringspristallet for januar 1975 = 147,0 (januar 1971 = 100,0) ændres til januar 1975 = 100,0.
- b) Ved udsving i reguleringspristallet over dette udgangspunkt reguleres fortsat i såvel opad- som nedadgående retning for hver fulde 3 points.
- c) Dyrtidsportionens størrelse ændres fra 40 øre pr. time til 60 øre pr. time for voksne arbejdere og fra 20 øre til 30 øre pr. time for arbejdere under 18 år.
- d) I overenskomster, hvor dyrtidstillægget er indregnet eller omregnet til procenttillæg, ændres de 23 øre til 35 øre og de 17 øre til 25 øre.“

Regeringen finder på dette grundlag ikke, at der er anledning til at foreslå ændringer i de gældende mangfoldige bestemmelser om dette spørgsmål på akkordlønsoområdet.

Spørgsmål 6:

Hvor stor ville lønudgiften være ved en mindste ugeløn på 1.000 kr. inden for det område, der er omfattet af § 1?

Svar:

Fastsættes lavlønstimesatsen til kr. 25 pr. time eller kr. 1.000 pr. uge, og modregnes i dette beløb de 3 dyrtidsportioner, der kommer til udbetaling pr. 1. marts 1975 med 120 øre samt kompensationen for arbejdstidsforkortelsen pr. 1. dec. 1974 med 35 øre, kan antallet af lavlønnede opgøres til ca. 52.000

eller 18 pct. af de ialt 290.000 arbejdere, der er på LØ/DA-området.

De samlede meromkostninger ved med virkning fra 1. marts 1975 at fastsætte en mindste timeløn pr. kr. 25 incl. de 3 dyrtidsportioner og kompensation for arbejdstidsforkortelsen, bliver for en to-årig overenskomstperiode på omkring 360 mill. kr.

Spørgsmål 7:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til henvendelsen af 8. marts fra FR — Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark, Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, Teknisk Landsforbund.

Svar:

Til spørgsmålet om en udvidelse af loven til også at gælde individuelle aftaler bemærkes, at det er i overensstemmelse med tidligere lovindgreb i forbindelse med overenskomstfornyelser på arbejdsmarkedet at undtage individuelle aftaler fra loven. Af praktisk-administrative grunde ville det være uoverkommeligt at gennemføre indgreb på området for individuelle aftaler, der unddrager sig kontrol og giver store muligheder for omgåelse.

Spørgsmål 8:

Hvorledes stilles en virksomhed, når dens overenskomst med personaleorganisationerne løber til 1. april 1976 og omfattes af en procentdyrtidsregulering? Det bemærkes, at den pågældende brancheforening ikke er medlem af DA.

Svar:

Loven griber alene ind over for overenskomster, der udløber i tiden indtil 1. marts 1976.

Det vil sige, at en overenskomst, der udløber efter dette tidspunkt, ikke er omfattet af de begrænsninger m.v., der fastsættes i loven, herunder pligten til evt. at ændre dyrtidsreguleringsordningen, og at parterne således til den tid i princippet frit kan aftale indholdet af den nye overenskomst.

Afgrænsningen af den periode, i hvilken loven griber ind, er sket efter aftale med arbejdsmarkedets parter.

Som eksempler på virksomheder, der er

omfattet af det stillede spørgsmål, kan nævnes de 2 store telefonselskaber KTAS og JTS.

Her er forholdet det, at staten er indehaver af aktiemajoriteten, og at selskabernes ledelse derfor er omfattet af finansministeriets cirkulære af 19/1 1973, hvorefter for-

handlingskompetencen for så vidt angår generelle lønvilkårsspørgsmål er henført til finansministeriets lønningsdepartement, der således vil kunne bidrage til at afstemme indholdet af den efter 1/4 1976 gældende overenskomst med det øvrige arbejdsmarked.

Bilag 2.

FINANSMINISTERIET
LØNNINGS- OG PENSIONSDEPARTEMENTET

Den 8. marts 1975.

Ved samråd dags dato har udvalget i tilslutning til min mundtlige besvarelse udbedt sig en skriftlig redegørelse for, i hvilket omfang resultaterne af forhandlingerne mellem LO/DA om specielle krav vil blive overført til det offentlige område.*)

I den anledning skal jeg meddele, at det er min opfattelse, at forhandlingerne inden for den offentlige sektor skal føres efter

skitsens retningslinier for så vidt angår de emner, der er omhandlet i denne.

Det tilføjes, at jeg er indstillet på, at der i tilfælde, hvor der inden for LO/DA's område gennemføres ændringer i medfør af aftaler om specielle krav, vil kunne optages forhandling om tilsvarende ændringer inden for den offentlige sektor på sådanne områder, hvor forholdene er tilstrækkelig sammenlignelige.

K. Heinesen.

Til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

*) Redegørelsen supplerer arbejdsministerens besvarelse af udvalgets spørgsmål 4 (bilag 1).

Bilag 3.

FINANSMINISTERIET
LØNNINGS- OG PENSIONSDEPARTEMENTET

Den 8. marts 1975.

Under henvisning til den under samråd med udvalget den 8. d.m. stedfundne drøftelse af forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m. v. skal jeg herved bekræfte, at jeg i samrådet har oplyst, at lovforslagets § 3 for så vidt angår det kommunale område skal fortolkes således, at aftaler, der indgås frivilligt eller i nævn uden opmand, fortsat skal kunne godkendes af kommunernes lønningsnævn.

K. Heinesen.

Til folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

Bilag 4.

FINANSMINISTERIET
LØNNINGS- OG PENSIONSDEPARTEMENTET

Den 8. marts 1975.

Oversigt over virkninger af indførelse af dyrtidsregulering med 60 øre pr. time pr. portion i stedet for hidtidig procentregulering under hensyntagen til nulstilling af pristallet (København).

Stillingsbetegnelse	Lønramme	Skalatrin	Bruttoløn 1/4-75 *) Kr.	1 portion på 3 % af løn efter nulstilling af pristal efter hid- tidigt regulerings- princip **)	60 øre pr. time i 2080 timer	Nedgang pr. portion
				Kr.	Kr.	Kr.
Ufaglært arbejder på prøve	2	6	54.214	1.514	1.248	266
Ufaglært arbejder	5	14	66.454	1.882	1.248	634
Faglært arbejder	7	16	69.950	1.986	1.248	738
Kontorpersonale, overordnet	18	27	87.809	2.522	1.248	1.274
Kontorchefer	36	49	180.423	5.099	1.248	3.851
Departementschefer	39	52	262.855	7.306	1.248	6.058

*) dvs. grundløn + dyrtidstillæg 45 pct. + stedtillæg VI + eventuelt generelt og særligt tillæg.

**) dvs. efter indregning i grundløn og stedtillæg VI af 45 pct. dyrtidstillæg.

Bilag 5.

MINISTERIET FOR GRØNLAND

Notat til folketingets arbejdsmarkedsudvalg vedrørende den af ministeren for Grønland fremsatte redegørelse.

Efter aftale med ministeren, der har godkendt notatets indhold, gives følgende referat af ministerens oplysninger:

Overvejelserne vedrørende gennemførelse af lovforslaget om forlængelse af kollektive overenskomster m.v. for det grønlandske arbejdsmarked må formentlig føre til, at loven ikke gennemføres for Grønland.

Statens lønpolitik i Grønland har med udgangspunkt i folketingets udtalelser i forbindelse med behandlingen af den grønlandske tjenestemandsløvgivning i 1971 haft det hovedsigte at udjævne de meget store lønforskelle mellem på den ene side de lavtlønnede grupper inden for Grønlandsk Arbejdersammenslutning og på den anden side tjenestemændene og ansatte efter overenskomster med danske organisationer. Denne målsætning har siden 1971 ført til, at der er ydet op mod 25 pct. i reallønforbedringer til de lavestlønnede grupper, medens de højere-

lønnede kun har opnået mellem 1 og 3½ pct. i perioden samtidig med, at de ikke-hjemmehørende særlige økonomiske goder er blevet forringet.

Gennemførelsen af det foreliggende lovforslag vil ikke være foreneligt med en fortsættelse af denne lønpolitiske linie. Navnlig må adgangen til taktregulering give anledning til betænkelighed.

Da taktregulering derfor må anses for uhensigtsmæssig, må procentreguleringen bibeholdes i Grønland.

For en mindre gruppe af offentligt ansatte i Grønland (ca. 200 personer) gælder, at de aflønnes med lønninger svarende til de på det danske arbejdsmarked gældende og modtager dyrtidsregulering efter det danske reguleringspristal. Disse grupper bør formentlig omfattes af loven, hvorfor det findes rigtigt at udforme undtagelsesbestemmelser med henblik på disse grupper.

Den 8. marts 1975.

J. P. Sundbo,
exp.sekr.